

Балатваръ. Балатваръ или Балатъ е споредъ него синонимътъ на Булгаръ (Ср. заб. на Гаркави, къмъ това р. 107, ib. Вамбери тукъ р. 579). Самъ Френтъ първоначално бѣ мислилъ че Блтваръ трѣбва да се чете Балтимаръ, *Blatimír* (Ibn Fozlan, p. LVI. заб.).

с. Топографски имена.

И тая категория страда отъ една методологична грѣшка, която показахме вече по-горѣ. Тя се черпи главно отъ рускитѣ лѣтописи, отчасти отъ арабскитѣ извѣстия и има значение, само за волжско-камскитѣ българи. — Въ числото на аргументитѣ въ нашия въпросъ топографскитѣ имена бидоха въведени първенецъ отъ Френа. Енгелъ наистина поменува нѣкои градища въ областта на волжско-камското българско царство, но не прави никакви заключения отъ названитѣ имъ. Инакъ Френтъ, който съглежда вече въ Брѣхимовъ, Челмата, Сабахула, Ашли *турски* имена. Савелевъ прибавя къмъ тия още Тухчинъ, Арнасъ, Булгаръ, но изтъква, че се поменуватъ въ рускитѣ лѣтописи и такива, които трѣбва да сж били славянски: Жукотинъ, Кременчукъ, Басовъ, Исиблъ (Свилъ, Сволъ). Хунфалви смѣта тия сѣшитѣ имена отчасти за фински, отчасти за турски. Шафарикъ привежда нѣкои отъ тѣхъ, безъ изрично да каже, какви сж. Вамбери признава за турски Сабахула, Челмата, Ашли, Итилъ, назв. на Волга. (Вж. по-горѣ тълкув. на сабах-кула = сабах-кала утврѣнна крѣпость или сефах-кала радостна крѣпость; Челматъ = чалимъ, челимъ якъ и атъ, баща или ата остроуъ). Другитѣ изследвачи не се ползватъ отъ топографскитѣ имена, кое водени отъ върното критично съзнание, че тѣ нѣматъ никаква доказателна сила, кое защото не имъ сж удобни.

Стойността на тая категория се опрѣдѣли най-добри отъ обстоятелството, че „български“ градове, освѣнъ *Българи*, за първи пътъ се поменуватъ въ *рускитѣ* хроники едва въ 1164. год., гдѣто се описва знаменития походъ на Андрея Боголюбскій (Шпил. 118.). Отъ тѣхъ *Бряхимовъ* (Никон., Тверск., Степ. кн.) = *Ибръхимовъ* (Перелсл. Сузд.) е нареченъ по името на Ибрахима, *свѣтъменникъ* на Андрея Боголюбскі. (Шпилевскій, ib.) Подъ г. 1184. се говори въ рускитѣ лѣтописи за *Собѣкуля*, *Чалматъ*, *Темтози*, *Тухчинъ*, *Черемиса*, които играятъ такава голѣма роля у Френа, Савелева и пр. Обаче отъ Ипатск. лѣтоп. се вижда, че това сж отчасти названия на *никакви български отдѣли*, а не на градища. Какъ се е вмѣняла тая грѣшка въ другитѣ руски лѣтописи се разправя подробно у Шпилевскій 139 и сл., споредъ когото Собѣкуляне или Собѣкуль сѣстои отъ двѣ думи, *Сѣба* и *Куль*, двѣ български ордин. Сѣщо такива отдѣли сж и Темтози и Челмата (р. 151.). Градищата съ мнимитѣ *славянски* имена се поменуватъ за първи пътъ още по-късно, едва въ XIV. вѣкъ или най-рано въ XIII., така Жукотинъ (може би 1236.) Кременчукъ (1399. Вж. Шпил. 171. и 186.) Какво значение могатъ да иматъ подобни доказателства, остава се всекому да рѣши самъ. — За Кременчукъ напр. (въ руск. лѣтописи *Керменчукъ*) сега се знае, че е лѣжалъ на р. Кирменъ (мамадински уѣздъ, каз. губерния), а кирменъ е татарска дума = крѣпость.